

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Ndz/3/2016
Identifikačné číslo spisu: 9015898699
Dátum vydania rozhodnutia: 03.03.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:9015898699.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov: 1/ Doprastav, a.s., Drieňová 27, Bratislava, zastúpený JUDr. Jurajom Kuráňom, advokátom z advokátskej kancelárie KURÁŇ & MARKOVÁ, advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom Miletičova 1, Bratislava, 2/ STRABAG, a.s., so sídlom na Bělidle 198/21, Praha 5, Česká republika, zastúpený JUDr. Jánom Havlátom, advokátom zo združenia HAVLÁT & PARTNERS, so sídlom advokátskej kancelárie Rudnayovo námestie 1, Bratislava, 3/ MOTA - ENGIL, ENGENHARIA E CONSTRUCAO, S. A., so sídlom Casa da Calcada, Largo do Paco, n° 6, Cepelos, Amarante, Portugalsko, zastúpený Advokátskou kanceláriou Kinstellar, s.r.o., so sídlom Hviezdoslavovo nám. 13, Bratislava, 4/ Skanska, a.s. (s pôvodným obchodným menom Skanska DS, a.s.), so sídlom Bohunická 133/50, Brno, Česká republika, zastúpený Mgr. Tomášom Marettom, advokátom z advokátskej kancelárie ČECHOVÁ & PARTNERS, s.r.o., so sídlom Štúrova 4, Bratislava, 5/ BETAMONT, s. r. o., so sídlom J. Jesenského 1054/44, Zvolen, zastúpený JUDr. Jelou Mikuškovou, advokátkou so sídlom advokátskej kancelárie Račianska 66, Bratislava, 6/ Inžinierske stavby, a.s., so sídlom Priemyselná 6, Košice, zastúpený JUDr. Petrom Oravcom, advokátom so sídlom advokátskej kancelárie Laurinská 12, Bratislava, proti žalovanému: Protimonopolný úrad Slovenskej republiky, Drieňová 24, Bratislava, za účasti: Skanska SK, a.s. (pôvodne pod obchodným menom Skanska BS, a.s.), so sídlom Košovská cesta 16, Prievidza, zastúpený Mgr. Tomášom Marettom, advokátom z advokátskej kancelárie ČECHOVÁ & PARTNERS, s.r.o., so sídlom Štúrova 4, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Rady Protimonopolného úradu Slovenskej republiky č. 2006/KH/R/2/116 zo dňa 16. októbra 2006, vedenej na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp.zn. 5Sžh/2/2015, o námietke zaujatosti žalobcu v 6/ rade proti predsedníčke senátu JUDr. J. a členkám senátu JUDr. Y. a JUDr. V., jednomyseľne, takto

rozhodol:

Sudkyne Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. J. a JUDr. Y. n i e s ú v y l ú č e n é z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp.zn. 5Sžh/2/2015.

JUDr. V. j e v y l ú č e n á z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp.zn. 5Sžh/2/2015.

Odôvodnenie

I.

Návrhom doručeným Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej v texte rozhodnutia aj „NS SR“ alebo „najvyšší súd“) 12. februára 2016, žalobca v 6/ rade podal námietku zaujatosti voči senátu 5S v súvislosti s konaním vedeným pod sp.zn. 5Sžh/2/2015 podľa § 15a Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“), nakoľko nesúhlasil s pridelením veci senátu 5S. Podanie žalobcu bolo na NS SR zaevidované elektronickou podateľňou pod sp.zn. 4Nds/3/2016.

Žalobca v 6/ rade vo svojom podaní uviedol, že dňa 15. februára 2005 Protimonopolný úrad Slovenskej republiky (ďalej len „PMÚ“) začal správne konanie (ďalej len „konanie na PMÚ“) v súvislosti s verejnou súťažou na výstavbu diaľnice D1, časť Mengusovce - Jánovce, segment 0.00-8.00 (Tender), v ktorej bol žalobca 6/ jedným z účastníkov. PMÚ v rámci konania na PMÚ vyšetroval aj žalobcu 6/ ako jedného z účastníkov Tendra. Dňa 23. decembra 2005 PMÚ vydal prvostupňové rozhodnutie, v ktorom dospel k záveru, že všetci účastníci konania na PMÚ (vrátane žalobcu) uzatvorili zakázanú dohodu obmedzujúcu hospodársku súťaž vo verejnom obstarávaní a uložil im pokuty. Prvostupňové rozhodnutie bolo de facto potvrdené druhostupňovým rozhodnutím sp. zn. 2006/KHR/2/116 zo 16. októbra 2006. Dňa 5. decembra 2006 žalobca podal na Krajskom súde v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) žalobu proti rozhodnutiu PMÚ, v ktorej žiadal príslušný súd o preskúmanie zákonnosti uvedeného rozhodnutia z dôvodu jeho vážnych právnych väd. Podobné žaloby podali aj ďalší účastníci konania na PMÚ. Dňa 10. decembra 2008 krajský súd vydal rozhodnutie, ktorým zrušil Rozhodnutie PMÚ a vrátil vec PMÚ na ďalšie konanie (ďalej len „rozhodnutie krajského súdu“). Dňa 30. marca 2009 podal PMÚ proti rozhodnutiu krajského súdu odvolanie na najvyšší súd. Dňa 30. decembra 2013 najvyšší súd vydal rozsudok sp.zn. 1Sžpu/1/2009 (ďalej len „konečné rozhodnutie“), ktorým zmenil rozhodnutie krajského súdu tak, že zamietol žalobu žalobcu 6/, ako aj žaloby všetkých ostatných účastníkov konania na PMÚ. Súdne konanie sp.zn. 1Sžpu/1/2009 (ďalej len „predchádzajúce konanie“) začalo na najvyššom súde dňa 25. júna 2009, kedy bola vec pridelená senátu 1S, ktorý podľa vtedy účinného rozvrhu práce pozostával z nasledovných sudcov: JUDr. S. (predseda), JUDr. O. (druhý predseda) a JUDr. D. (člen). Dňa 24. septembra 2009 predseda najvyššieho súdu, JUDr. L. vydal opatrenie č. Spr 162/2009-20 (ďalej len „Opatrenie predsedu“), podľa bodu 10 ktorého sa zloženie senátu 1S zmenilo na nasledovných sudcov: JUDr. S. (predseda), JUDr. R. (druhý predseda) a JUDr. F. (člen). V tejto súvislosti žalobca upozornil, že vyššie uvedená zmena zloženia senátu sa mala uplatniť retroaktívne a „novým“ sudcom P. a H. bolo nariadené, aby sa zúčastnili (namiesto pôvodných členov senátu 1S) rozhodovania aj o veciach, ktoré boli pridelené uvedenému senátu ešte pred účinnosťou Opatrenia predsedu. Sudcovia P., P. a H. teda prijali aj konečné rozhodnutie v tomto prípade. Z vyššie uvedeného vyplýva, že senát, ktorý vydal konečné rozhodnutie (pričom oficiálne zostal pôvodným senátom 1S), sa - pokiaľ ide o jeho osobné zloženie - odlišoval od toho, ktorému bola vec pôvodne pridelená. Táto zmena bola priamym dôsledkom Opatrenia predsedu.

Dňa 14. mája 2014 žalobca 6/ podal ústavnú sťažnosť na Ústavnom súde Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), ktorou napadol konečné rozhodnutie. Obdobné sťažnosti boli podané tiež ostatnými účastníkmi predchádzajúceho konania. Dňa 17. júna 2015 ústavný súd vydal nález sp.zn. II ÚS 893/2014-175 (ďalej len „nález“), ktorým zrušil konečné rozhodnutie a vrátil vec najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Ústavný súd vyslovil vo svojom náleze, že právo žalobcov na zákonného sudcu v zmysle článku 48 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „Ústava“), článku 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „Listina“) a článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, bolo porušené konečným rozhodnutím. Z vyššie uvedeného porušenia práva žalobcu vyplýva predovšetkým, že ako ústavný súd uviedol vo svojom náleze: „V ďalšom postupe je najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde), a preto musí vo veci sťažovateľiek opätovne rozhodnúť v senáte zloženom zo zákonných sudcov, rešpektujúc obsah a zmysel základného práva na zákonného sudcu, ktorého porušenie bolo ústavným súdom v tomto konaní zistené.“ (strana 41 nálezu)

Dňa 29. januára 2016 doručil najvyšší súd žalobcovi 6/ list z 25. januára 2016 (ďalej len „Oznámenie“),

v ktorom najvyšší súd informoval žalobcu, že potom čo bola vec vrátená najvyššiemu súdu bola pridelená na prejednanie a rozhodovanie senátu 5S pod sp.zn. 5SŽh/2/2015. Senát 5S pozostáva z nasledovných sudcov: JUDr. J., (predsedníčka), JUDr. Y., (sudkyňa spravodajkyňa) a JUDr. V. (člen). Žalobca z Oznámenia zistil, že dňa 22. októbra 2015 a opakovane dňa 19. novembra 2015 predsedníčka senátu 5S, JUDr. J., namietala pridelenie danej veci senátu 5S, pričom sa odvolávala na znenie nález. Predsedníčka senátu 5S, JUDr. J., predovšetkým tvrdila, že senát 5S vo svojom zložení nemôže byť považovaný za zákonného sudcu/senát a v súlade s nálezom mala byť vec pridelená pôvodnému senátu, t.j. senátu 1S v jeho pôvodnom zložení. Dňa 14. januára 2016 predseda Správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zamietol námietku senátu a potvrdil pridelenie veci senátu 5S.

Podanie námietky zaujatosti žalobca odôvodnil tým, že je presvedčený (v súlade s nálezom a s námietkou senátu), že potom čo bola vec vrátená Najvyššiemu súdu, mala byť táto vec pridelená na prejednanie a rozhodovanie senátu 1S v jeho pôvodnom zložení. Senát 5S nemôže byť za žiadnych okolností považovaný za zákonného sudcu/senát. Žalobca 6/ má preto dôvodné pochybnosti týkajúce sa nezaujatosti senátu 5S so zreteľom na jeho pomer k veci v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p. Uviedol, že uvedené ustanovenie bližšie nešpecifikuje čo možno rozumieť pod „pomerom sudcu k veci“, avšak z kontextu spomenutého ustanovenia O.s.p. a tiež z názorov publikovaných v odbornej literatúre je zrejmé, že právo namietat nezaujatosť sudcu/senátu garantuje právo na spravodlivý proces podľa čl. 36 ods. 1 Listiny a čl. 46 ods. 1 Ústavy, ktoré dávajú každému možnosť (právo) domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde [...], do ktorého tiež zahŕňa aj právo na to, aby právna vec účastníka nebola odňatá zákonnému sudcovi (podľa čl. 38 ods. 1 Listiny a čl. 48 ods. 1 Ústavy, ktoré postulujú, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi a že príslušnosť súdu ustanoví zákon). Ústava (a Listina) deklaruje dva podstatné atribúty súdnictva v Slovenskej republike - nezávislosť a nestrannosť. Nezávislosť súdnej moci a sudcu znamená, že iné orgány verejnej moci nemajú nijaké oprávnenie vydávať príkazy, ktoré by mohli ovplyvniť výsledok rozhodovacej činnosti súdu alebo sudcu. Nezávislosť má zásadný význam pre súdnictvo aj pre sudcov.

Pridelenie veci konkrétnemu senátu (v rozpore s príslušným zákonom) môže nepochybne zásadne ovplyvniť konečné rozhodnutie vo veci. Preto rozhodnutie, ktorým bola vec pridelená na prejednanie a rozhodovanie nezákonnému sudcovi/senátu (v priamom rozpore s nálezom), nemôže byť akceptované v právnom štáte a musí automaticky znamenať vylúčenie takéhoto nezákonného sudcu z rozhodovania vo veci. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu, rovnako ako Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Rozhodnutie EŠLP vo veci Delcourt v. Belgium zo 17. januára 1970 alebo KYPRIANOU v. Cyprus z 15. decembra 2005), nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. aj k ich zástupcom. Skutočnosť, že senát 5S nepochybne nie je zákonným sudcom/senátom v tejto veci (tak ako to vyplýva z nálezom a v súlade s tvrdeniami v námietke senátu), musí byť považovaná za takéto objektívne kritérium, ktoré vylučuje sudcu z prejednávania a rozhodovania vo veci. Keďže senát 5S nie je zákonným sudcom/senátom vo veci, nemôže mať žalobca 6/, ako účastník konania záruku, že senát 5S vydá zákonné, nestranné a nezaujaté rozhodnutie v tomto konaní.

Záverom žalobca 6/ uviedol, že žiada najvyšší súd, aby:

- vylúčil celý senát 5S z rozhodovania v tomto konaní;
- prideliť vec na prejednanie a rozhodovanie jedinému zákonnému senátu 1S v jeho pôvodnom zložení, t.j. pozostávajúcom zo sudcov JUDr. S. (predseda), JUDr. O. (druhý predseda) a JUDr. D. (člen).

Žalobca 6/ zároveň potvrdil, že námietka zaujatosti je podaná v rámci lehoty stanovenej v § 15a ods. 2 O.s.p., nakoľko najvyšší súd mu doručil svoje oznámenie dňa 29. januára 2016, momentom doručenia ktorým sa dozvedel o dôvode na vylúčenie príslušného senátu 5S. Žalobca 6/ ďalej žiadal najvyšší súd, aby táto námietka predpojatosti bola vybavená postupom podľa § 16 O.s.p., pretože v prípade nedodržania tohto postupu dôjde k zjavnému a hrubému porušeniu práva žalobcu (najmä) na spravodlivý proces a akékoľvek rozhodnutie najvyššieho súdu v tejto veci (okrem rozhodnutia o zastavení konania)

bude z tohto dôvodu nezákonné.

II.

Namietané sudkyne JUDr. J. a JUDr. Y. vo svojich písomných vyjadreniach k vznesenej námietke zaujatosti zo 16. februára 2016 zhodne uviedli, že vo veci sa necítia byť zaujaté a nemajú žiadne informácie, ktoré by ich vylučovali z prejednávania a rozhodnutia veci pre pomer k účastníkom konania alebo k ich zástupcom. Vyjadrili však nesúhlas s rozhodnutím predsedu správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý na základe námietky predsedu senátu 1S JUDr. S. proti prideleniu veci pôvodne vedenej pod sp.zn. 1Sžpu/1/2009, po troch mesiacoch rozhodol o jej „odňatí“ senátu 1S a pridelení veci, v tom čase vedenej už pod sp.zn. 1Sžh/1/2015, náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci 1Sžpu/1/2009 zrušil dňa 17. júna 2015 Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom č.k. II. ÚS 893/2014-175 z dôvodu nezákonne uskutočnenej zmeny v zložení senátu 1S, keď členky senátu JUDr. O. a JUDr. D. boli nahradené sudcami JUDr. Ing. R. a JUDr. F., t.j. pre porušenie práva sťažovateľov (jedným z ktorých bol aj žalobca) nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie veci nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Pridelenie veci pôvodne vedenej pod sp.zn. 1Sžh/1/2009 podľa čl. 3 bodu 6 Rokovacieho poriadku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je podľa ich názoru v rozpore s právnym názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky vyslovenom v náleze č.k. II. ÚS 893/2014-175, ktorým je Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov viazaný a tiež v rozpore s § 51 ods. 7 v spojení s § 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) s tým, že ak akékoľvek rozhodnutie senátu 5S bude napadnuté účastníkmi konania sťažnosťou podľa čl. 127 Ústavy SR, bez ohľadu na vecnú správnosť a zákonnosť napadnutého rozhodnutia, bude zrušené Ústavným súdom Slovenskej republiky pre porušenie práva účastníkov konania nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy, čl. 38 ods. 1 Listiny a čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Spôsob, akým má byť (pôvodne aj bola) pridelená vec po jej vrátení súdu na ďalšie konanie, vyplýva priamo zo zákona o súdoch. Podľa § 51 ods. 7 zákona o súdoch (ktorý je jednou z malá výnimiek pridelenia vecí náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom spravodlivosti (§ 51 ods. 1) ak bude vec súdu vrátená na ďalšie konanie a rozhodnutie vo veci, bude pridelená sudcovi, ktorému bola ako zákonnému sudcovi pôvodne pridelená; ak takéhoto sudcu na súde niet, prideli sa vec náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom podľa rozvrhu práce. Zákonný sudca je podľa § 3 ods. 3 zákona o súdoch sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte. Z uvedených dôvodov uviedli, že sa necítia byť zákonnými sudkyňami (členkami senátu určeného v súlade so zákonom a s právnym nálezom vysloveným Ústavným súdom Slovenskej republiky v náleze č.k. II. ÚS 893/2014-175) v konaní o odvolaní proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave 2S 430/06 z 10. decembra 2008, keďže v čase vrátenia veci boli sudcami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky všetci členovia pôvodného senátu - JUDr. P., JUDr. I., aj JUDr. Y. a na pridelenie veci náhodným výberom neboli splnené zákonné podmienky.

III.

Predsedička senátu 4S JUDr. J. vo vyjadrení zo 17. februára 2016, adresovanom predsedníčke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uviedla, že senát 4S sa podľa čl. V ods. 3 Všeobecnej časti Rozvrhu práce NS SR na rok 2015 v spojení Poznámkou 10 písm. d/ Osobitej časti - Správne kolégium - str. 68 Rozvrhu, zastupoval so senátom 5S. Rovnaké zastupovanie platí i v roku 2016.

Predsedička senátu 4S zdôraznila, že k uvedenému dňu nebola požiadaná ako prvá a riadiaca

predsedníčka senátu 4S, ani ústne, ani písomne, o stanovenie zastupujúceho člena senátu 5S, vo veci 5Sžh/2/2015, do ktorej predmetná námietka zaujatosti napadla. Z tohto dôvodu ani nemohla ustanoviť podľa čl. V všeobecnej časti Rozvrhu práce Najvyššieho súdu SR na rok 2015, na zastupovanie vo veci vedenej na Najvyššom súde SR sp.zn. 5Sžh/2/2015, ako tretieho člena senátu 5S, členku senátu 4S JUDr. X., keďže o nutnosti zastupovania v predmetnej veci senátu 5S, do uvedeného dňa nemala vedomosť. Po predložení spisu vo veci podanej námietky ráno, t.j. 17. februára 2016, približne o 9.00 hod. požiadala prípisom o pripojenie spisu vo veci 5Sžh/2/2015, ktorý jej bol predložený p. D. D. (asistentkou senátu) cca o 11.00 hod., keďže v doobedňajších hodinách prebiehalo nahliadanie do spisu. Z obsahu predloženého spisu sp.zn. 5Sžh/2/2015 a pripojeného spisu Krajského súdu v Bratislave sp.zn. 2S/430/2006 zistila nasledovné skutočnosti:

1. Predmetná vec napadla na Krajský súd v Bratislave podľa prezentačnej pečiatky dňa 13. novembra 2006 a to do senátu 2S. V čase napadnutia žaloby bola v predmetnom senáte Krajského súdu v Bratislave druhou predsedníčkou senátu. Senát pracoval v zložení predseda senátu Mgr. L., JUDr. J., predsedníčka senátu a JUDr. R., člen senátu.
2. V senáte 2S pracovala do 31. decembra 2006, keďže od 1. januára 2007 bola dočasne pridelená na výkon funkcie sudcu na Najvyšší súd Slovenskej republiky a na Krajský súd v Bratislave sa už nevrátila.
3. Z obsahu predloženého spisu krajského súdu zistila, že v predmetnej veci sa v období do 31. decembra 2006 rozhodovalo o odklade vykonateľnosti žalobou napadnutých rozhodnutí a zároveň na čl. 38 bolo prípisom oznámené účastníkom konania zloženie senátu, ktorý mal vo veci rozhodovať.
4. Uznesením č.k. 2S 430/2006-134 zo dňa 30. mája 2007 (teda senát rozhodoval už v jej neprítomnosti) prišlo k spojeniu veci 2S 430/2006 aj s ďalšími vecami vedenými na Krajskom súde v Bratislave a aj s vecou 2S/246/2006.
5. Podľa kľúča, ktorý bol v senáte 2S používaný na pridelovanie vecí je predpoklad, že vec 2S/246/2006 - Inžinierske stavby, a.s., vs. Protimonopolný úrad SR, ako vec párna, bola pridelená práve jej ako spravodajcovi a zároveň predsedníčke senátu a je teda možné, že v predmetnej veci rozhodovala o odklade vykonateľnosti rozhodnutia a to ešte do 31. decembra 2006, t.j. pred jej odchodom na Najvyšší súd SR. Túto skutočnosť nemohla preveriť, keďže zo spisu, ktorý jej bol senátom 5S predložený, vyplýva, že sa v ňom súdne spisy zo spojených vecí nenachádzajú.

JUDr. J. uviedla, že dokazovania ani rozhodovania vo veci samej v konaní na krajskom súde sa nezúčastnila. S poukazom na § 14 ods. 2 v spojení s § 15 ods. 1 O.s.p. a uvedené skutočnosti sa vyjadrila, že ide o skutočnosti, pre ktoré môže byť vylúčená z rozhodovania aj v konaní o námietkach vo veci 4Ndz/3/2016.

Do pozornosti uviedla aj skutočnosť, že dňa 28. novembra 2007 sa na Krajskom súde v Bratislave vo veci 2S 430/2006 (č.l. 160 spisu KS Bratislava) uskutočnilo pojednávanie s vylúčením verejnosti. Senát Krajského súdu v Bratislave zasadal v zložení Mgr. L., JUDr. R. a JUDr. V. JUDr. X. je členkou senátu 4S a podľa obsahu súdneho spisu Najvyššieho súdu SR vo veci sp.zn. 5Sžh/2/2015, dňa 22. januára 2016 JUDr. C., predsedníčka senátu 5S, písomne informovala účastníkov konania, že JUDr. X. je členkou senátu, ktorý má vo veci 5Sžh/2/2015 rozhodovať. Podaná námietka zaujatosti je podaná aj voči JUDr. V..

IV.

Namietaná sudkyňa JUDr. V. vo svojom vyjadrení k podanej námietke zaujatosti uviedla, že dňa 28. novembra 2007 ako členka senátu pojednávala v senáte 2S na Krajskom súde v Bratislave v zložení: Mgr. L. - predseda senátu, JUDr. R. - člen senátu a JUDr. V. - členka senátu. Uvedené zistila zo súdneho spisu dňa 17. februára 2016, kedy sa vyjadrovala k námietke zaujatosti. Uviedla, že zákonný sudca je podľa § 3 ods. 3 zákona o súdoch sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte. Vzhľadom na vyššie uvedené vyslovila názor, že by mala byť zo zákona vylúčená ako členka senátu z prejednávania veci 5Sžh/2/2015.

V.

Predsedička Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vydala 23. februára 2016 opatrenie z ktorého vyplýva, že vzhľadom na skutočnosť, že členovia senátu 4S podľa poznámky č. 3 písm. d/ Osobitnej časti Rozvrhu práce Najvyššieho súdu na rok 2015 a 2016 zastupujú členov senátu 5S a súčasne podľa čl. IV ods. 1 rozvrhu práce rozhodujú o vylúčení členov senátu 5S a s prihliadnutím k tomu, že členka senátu 4S JUDr. V. je už členkou senátu 5S vo veci vedenej pod sp.zn. 5Sžh/2/2015, nariadila elektronickej podateľni, aby podľa čl. IV ods. 3 rozvrhu práce, v spolupráci s útvarom informačno-komunikačných technológií, náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom spravodlivosti určila zo sudcov správneho kolégia (s výnimkou členov senátu 5S, zastupujúceho senátu 4S a predsedov senátov JUDr. S. a JUDr. O. ktorí môžu byť potencionálnymi členmi senátu vo veci samej), ad hoc senát na rozhodnutie o námietke/námietkach zaujatosti účastníka konania 5Sžh /2/2015 proti členkám senátu JUDr. C., JUDr. Y. a JUDr. X..

VI.

Na základe opatrenia predsedníčky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky elektronickej podateľňa podľa čl. IV ods. 3 rozvrhu práce, v spolupráci s útvarom informačno-komunikačných technológií, náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom spravodlivosti určila zo sudcov správneho kolégia ad hoc senát na rozhodnutie o námietke zaujatosti žalobcu 6/ vo veci 5Sžh/2/2015 proti členkám senátu JUDr. C. JUDr. Y. a JUDr. X., a to v zložení: JUDr. D. - predsedníčka senátu, JUDr. B. - členka senátu a JUDr. O. - členka senátu.

VII.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní obsahu vznesenej námietky zaujatosti proti predsedníčke senátu JUDr. J. ako aj členkám senátu JUDr. Y., PhD. a JUDr. V., prejednal túto bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p.) podľa § 16 ods. 1 O.s.p. a dospel k nasledovným záverom.

A.

Senát najvyššieho súdu v prvom rade, s poukazom na obsah vyjadrenia JUDr. V., považoval za potrebné skúmať, či sú splnené zákonné podmienky pre jej vylúčenie z pojednávania a rozhodovania vo veci vedenej na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp.zn. 5Sžh/2/2015.

Podľa § 14 ods. 2 veta prvá O.s.p. na súde vyššieho stupňa sú vylúčení i sudcovia, ktorí rozhodovali vec na súde nižšieho stupňa, a naopak.

Z Rozvrhu práce Krajského súdu v Bratislave na rok 2007 (vrátane dodatku č. 20) vyplýva, že JUDr. V. bola dňom 1. novembra 2007 preložená na funkciu sudcu na Krajský súd v Bratislave, kde bola zaradená do senátu 1S a v senáte 2S bola zastupujúcou členkou v opakovanom poradí JUDr. D., JUDr. L., JUDr. V. týždenne po účinnosti dodatku, t.j. po 1. novembri 2007.

Dňa 28. novembra 2007 sa uskutočnilo pojednávanie vo veci vedenej na Krajskom súde pod sp.zn. 2S 430/06. Zo zápisnice z uvedeného pojednávania vyplýva, že senát bol zložený zo sudcov: Mgr. L. - predseda senátu a členmi senátu boli JUDr. V. a JUDr. R..

Z uvedenej zápisnice o pojednávaní nachádzajúcej sa na č.l. 160-167 súdneho spisu, vyplýva, že pojednávanie, ktoré začalo o 9,00 hod. a skončilo o 13,00 hod., sa uskutočnilo za vylúčenia verejnosti. Na tomto pojednávaní žalobcovia predniesli svoje žaloby, ku ktorým sa vyjadril žalovaný a na návrh niekoľkých žalobcov bolo pojednávanie odročené.

Ďalšie pojednávanie v predmetnej veci sa uskutočnilo až 25. novembra 2008 a to v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. L., JUDr. R. a JUDr. R.. V uvedenom zložení bol aj rozsudok vo veci vedenej pod sp.zn. 2S 430/06 dňa 10. decembra 2008 vyhlásený.

Z citovaného ustanovenia § 14 ods. 2 veta prvá O.s.p. vyplýva princíp inštančnej oddelenosti konaní pred jednotlivými funkčne príslušnými súdmi ako záruky vnútornej nezávislosti súdnej sústavy a tým aj práva každého na spravodlivý proces. Sudca má čerpať poznatky potrebné pri prejednávaní a rozhodovaní veci z tých prameňov a tým spôsobom, ktoré sú vlastné tej fáze konania, v ktorej je podľa pravidiel funkčnej príslušnosti povolaný. Sudca nemôže byť v záujme jeho nestrannosti ovplyvnený predchádzajúcim poznaním o danej veci, pričom rozsah poznania závisí od okolností konkrétneho prípadu.

Najvyšší súd má za to, že pre vylúčenie sudcu z dôvodu podielu na prejednávaní veci v predchádzajúcom súdnom konaní musí byť splnená podmienka významnejšieho rozsahu procesného pôsobenia tohto sudcu v tomto konaní (i keď nemusí ísť priamo o rozhodovanie vo veci). Prítomnosť JUDr. X. ako zákonnej sudkyne v senáte 2S na horeuvedenom pojednávaní, i keď nešlo o účasť na priamom rozhodovaní vo veci, podľa názoru senátu najvyššieho súdu predstavuje také procesné pôsobenie uvedenej sudkyne, ktoré zakladá dôvod pre jej vylúčenie v konaní pred odvolacím súdom.

Za stavu, že JUDr. Y. bola zákonnou sudkyňou pri prejednávaní veci na pojednávaní uskutočnenom dňa 28. novembra 2017 v konaní pred prvostupňovým súdom, jej ponechanie v senáte, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť na odvolacom súde, by totiž vyvolalo pochybnosť v príkrom rozpore s princípom neovplyvnenia sudcu predchádzajúcim poznaním o danej veci.

S prihliadnutím na uvedené skutočnosti najvyšší súd rozhodol, že JUDr. V. je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 5 Sžh/2/2015.

B.

Podstatnou námietkou žalobcu 6/, vyplývajúcou z jeho návrhu, ktorým sa domáhal vylúčenia senátu 5S z rozhodovania v konaní vedenom na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp.zn. 5 Sžh/2/2015 je, že podľa jeho názoru vo veci koná nezákonný senát. Mal za to, že skutočnosť, že senát 5S nie je zákonným senátom, musí byť považovaná za objektívne kritérium vylučujúce sudcu z prejednávania a rozhodovania vo veci.

Z návrhu žalobcu 6/ vyplýva, že sa domáhal postupu najvyššieho súdu podľa § 16 O.s.p. upravujúceho rozhodovanie o námietke zaujatosti.

Podľa § 14 ods. 1 O.s.p. sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Úlohou najvyššieho súdu v konaní o námietke zaujatosti je skúmať splnenie podmienok vyplývajúcich z citovaného ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., len za existencie ktorých sú sudcovia vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci.

Účelom § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

1. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť),
2. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)],
3. k zástupcom účastníkov konania, ktorý je charakterizovaný obdobne ako vzťah k účastníkom konania.

Pomer k veci ako okolnosť spochybňujúca nezaujatosť sudcu predpokladá situáciu, keď sudca je právne zainteresovaný na výsledku konania. O pomere k účastníkovi alebo k zástupcovi ako okolnosti vzbudzujúcej pochybnosti o nezaujatosti sudcu možno uvažovať, ak sa zakladá na príbuzenstve, či iných kladných alebo záporných vzťahoch sudcu k účastníkom alebo k ich zástupcom. Zákom predpokladané dôvody podmieňujúce zaujatosť alebo nezaujatosť sudcu na prejednanie a rozhodnutie pridelenej veci musia vyplývať z objektívnych skutočností. V námietke zaujatosti účastník nemôže ako dôvod použiť okolnosti, ktoré spočívajú v postupe súdu v konaní o prejednaní veci. Pre vylúčenie sudcu z prejednaní a rozhodnutí veci nepostačujú subjektívne pocity účastníka konania, z dôvodu ktorých tvrdí, že má pochybnosti o nezaujatosti sudcu na prejednanie a rozhodnutie veci, ako aj je nepostačujúci subjektívny názor konajúceho sudcu, že sa cíti byť zaujatý na prejednanie a rozhodnutie mu pridelenej veci, ako aj naopak. Zaujatosť konkrétneho sudcu v prejednávanej veci musí vyplývať z objektívnych okolností podmieňujúcich jeho vzťah k predmetu konania alebo jeho vzťah k účastníkom tohto konania alebo k ich zástupcom. Povinnosť preukázať okolnosti odôvodňujúce zaujatosť konajúceho sudcu na prejednaní a rozhodnutí mu pridelenej veci spočíva na tom, kto vzniesol námietku zaujatosti.

Podľa § 2 ods. 1 a 2 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“) sudca je predstaviteľ súdnej moci. Právomoc súdu sudca vykonáva na nezávislom a nestrannom súde oddelene od iných štátnych orgánov. Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia; rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietahov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom. Podľa § 30 citovaného zákona v záujme záruky nezávislosti a nestrannosti výkonu sudcovskej funkcie je sudca povinný dbať svojím správaním na to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. V občianskom živote, pri výkone funkcie sudcu, aj po jeho skončení sa sudca musí zdržať všetkého, čo by mohlo narušiť vážnosť a dôstojnosť funkcie sudcu alebo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Z toho vyplýva, že sudca musí byť nielen nestranný, ale sa musí ako nestranný javiť navonok.

Predpokladom skutočného uplatnenia zásady rovnosti účastníkov v konaní a zaistenia záruk správneho a spravodlivého rozhodnutia je, aby v konaní konal a rozhodoval sudca nezaujatý, ktorý nie je v žiadnom osobnom vzťahu k účastníkom a k ich zástupcom, a ktorý nie je žiadnym spôsobom zainteresovaný na výsledku konania. V súlade s tým zákon vo vyššie citovanom ustanovení § 14 ods. 1 O.s.p. konštruje ako dôvody vylúčenia sudcu sudcov pomer k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom. Zákon zakladá vylúčenie sudcu na existencii určitého dôvodu vymedzeného takými konkrétne označenými a zistenými skutočnosťami, vo svetle ktorých sa javí sudcova nezaujatosť pochybnou. Vylučuje sa tým subjektívny pohľad na vylúčenie sudcu; na to, aby bol sudca vylúčený, nemôžu postačovať pocity účastníka o tom, že možno mať pochybnosti o nezaujatosti sudcu, ale musí byť zistený dôvod, z ktorého vyplýva, že možno pochybovať o sudcovej nezaujatosti.

V tejto súvislosti Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp.zn. III. ÚS 47/05, v ktorom ústavný súd vyslovil právny záver, že „obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, to znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadržal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci“. Ústavný súd Slovenskej republiky nestrannosť sudcu judikoval aj v ďalších rozhodnutiach (pozri bližšie napr. sp.zn. III. ÚS 71/97, I. ÚS 73/97).

Ako je už spomenuté vyššie, sudcov pomer k účastníkom alebo ich zástupcom môže byť založený predovšetkým na príbuzenskom alebo jemu obdobnom vzťahu, ktorému na roveň môže v konkrétnom prípade stáť vzťah priateľský či naopak zjavne nepriateľský. Do úvahy prichádza i vzťah ekonomickej závislosti. Uplatnená námietka zaujatosti pre pomer sudcu k veci musí byť v príčinnej súvislosti s predmetom daného konania. (Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp.zn. II. ÚS 76/1999, z 20. júla 1999.) Iba na tomto základe však bez ďalšieho nemožno urobiť záver o splnení podmienok ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., ak súčasne nie sú k dispozícii ďalšie doložené skutočnosti, ktorých

konkrétny obsah a charakter by objektivizoval uplatnenú námietku.

Súčasťou základného práva na pojednanie veci pred nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nie je povinnosť súdu vyhovieť návrhu účastníka súdneho konania, ktorý podal takýto návrh podľa § 15a O.s.p. a vylúčiť označeného sudcu z ďalšieho pojednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na pojednanie veci nestranným súdom je iba povinnosť súdu prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho pojednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (viď uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. I. ÚS 27/98 z 25. marca 1998).

I keď zákon v § 14 ods. 1 O.s.p. spája vylúčenie sudcov z pojednania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti [viď tiež zásady prijaté judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva najmä vo veci Delcourt v. Belgicko, podľa ktorých spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)], sudcu možno vylúčiť z pojednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaujato a spravodlivo. Z vyššie uvedeného vychádza aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá rozoznáva subjektívne hľadisko nestrannosti sudcu, zahrňujúce osobné presvedčenie a správanie sudcu vo veci a hľadisko objektívne, založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akýchkoľvek pochybností o zaujatosti sudcu (napr. Saraiva de Carvalho proti Portugalsku, 1994, Gautrin a ďalší proti Francúzsku, 1998). Preto k vylúčeniu sudcov z pojednania a rozhodovania veci môže dôjsť len vtedy, keď ich vzťah k veci, k účastníkom alebo ich k zástupcom dosiahne takú intenzitu, že nebudú schopní nezávisle a nestranne rozhodovať (II ÚS 105/01, Sbíрка nálezů a usnesení ÚS ČR, sv. 23, nález č. 98, str. 11).

Námietka žalobcu 6/ spočívajúca v tvrdení, že senát 5S je nesprávne obsadený, nie je spôsobilá založiť dôvod pochybovať o nezaujatosti sudcov odvolacieho senátu, ktorým bola vec pridelená na vybavenie.

Najvyšší súd záverom považuje za potrebné zdôrazniť, že senátu rozhodujúcemu o vznesenej námietke zaujatosti neprináleží hodnotiť - preskúmať postup zvolený predsedom Správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, týkajúci sa pridelenia predmetnej veci senátu 5S.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 15 ods. 1 O.s.p. uvádza, že ohľadom sudkýň JUDr. J. a JUDr. Y. v posudzovanej námietke zaujatosti nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by bola z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p. právne relevantná, a preto rozhodol spôsobom uvedeným vo výroku tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.